2. 7. Финансови инструменти и управление на финансовия риск

2. 7. 1. Финансови инструменти

Финансов инструмент е договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Дружеството отписва изцяло или частично финансовите си инструменти, когато договорените права или задължения по тях бъдат погасени, т. е. при реализиране на правата или уреждане на задълженията, при отказ от правата или отменяне на задълженията или при изтичане на срока за реализиране на правата или за уреждане на задълженията.

Оценка и класификация на финансовите инструменти при първоначално придобиване

При първоначалното придобиване финансовите инструменти се оценяват по цена на придобиване, която включва справедливата стойност на даденото (при финансов актив) или полученото (при финансов пасив) за него вложение, както и разходите по извършване на сделка с финансови инструменти.

Финасовите активи се класифицират в зависимост от целта и предназначението им към датата на придобиване в следните групи (категории):

1) кредити и вземания, възникнали първоначално в предприятието чрез директно предоставяне на пари, стоки или услуги на дебитори;
2) финансови активи, държани до настъпване на падеж – финансови активи с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, които предприятието има положителното намерение и възможност да запази до настъпване на падежа им;
3) финансови активи, държани за търгуване, които са придобити от предприятието с цел получаване на печалба, произтичаща от краткосрочни колебания в цените или в дилърски марж;
4) финансови активи, обявени за продажба - всички финансови активи, които не могат да се класифицират в предходните групи.

Финансовите пасиви се класифицират на датата на тяхното признаване съобразно целта при поемането им в следните групи (категории):

1) първоначално възникнали в предприятието финансови пасиви, които са създадени от предприятието чрез директно получаване на пари, стоки или услуги от -кредитори;
2) финансови пасиви, държани до настъпване на падеж, които представляват финансови пасиви с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, които предприятието има положителното намерение и възможност да запази до настъпване на падежа им;
3) Финансови пасиви, държани за търгуване, поети от предприятието с цел получаване на печалба, произтичаща от краткосрочни колебания в цените или в дилърските маржове.

Оценка и класификация на финансовите инструменти след първоначално придобиване

В съответствие с изискванията на СС 32 Финансови инструменти, Дружеството оценява финансовите си активи след първоначално придобиване:

А) по справедлива стойност:

- финансовите активи, държани за търгуване и финансовите си активи, обявени за продажба;

- финансовите пасиви, класифицирани като държани за търгуване.

Б) по амортизируема стойност чрез метода на ефективната лихва:

- финансовите активи, държани до настъпване на падеж и първоначално възникналите кредити и вземания, недържани за търгуване,когато са с фискиран падеж;
- финансовите пасиви, класифицирани като държани до настъпване на падеж и финансовите пасиви, класифицирани като възникнали първоначално в предприятието.

В) по себестойност - заеми и вземания, предоставени от предприятието, които нямат фиксиран падеж.

Балансовите стойности към 31 декември 2015 година и 2014 година по категории, определени в съответствие с изискванията на СС 32 Финансови инструменти, са следните:

Категории финансови инструменти		
	2015 г.	2014 г.
Финансови активи	хил. лв.	хил. лв.
Вземания от клиенти и доставчици	228	267
Вземания от свързани лица	890	881
Вземания по предоставени заеми	1 832	1 724
Парични средства	742	217
Общо	**3 692**	**3 089**

Финансови пасиви	2015 г.	2014 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Задължения към банки	500	522
Задължения към доставчици	96	134
Финансов лизинг	96	125
Общо	**692**	**781**

Използването на финансови инструменти излага Дружеството на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливите стойности и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и лихвен риск.

Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени за да се определят адекватни цени на продуктите и услугите на дружеството и на привлечения от него заемен капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от него инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска се осъществява текущо от ръководството на дружеството.

Валутен риск

Дружеството извършва своята дейност при активен обмен с чуждестранни доставчици и клиенти. Поради това то е изложено на валутен риск, основно спрямо щатския долар. Част от приходите на дружеството се формират от износ на продукция, договорена за плащане в щатски долари. Валутният риск е свързан с негативното движение на валутния курс на щатския долар спрямо българския лев при бъдещите стопански операции и по признатите валутни активи и пасиви.Останалата част от операциите на Дружеството са деноминирани в български лева или в евро.

Активите и пасивите, деноминирани в български левове и чуждестранна валута са представени, както следва:

Валутен анализ	в EUR	в USD	в български лева	общо
31 декември 2015 г.				
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови активи				
Вземания от клиенти	-	197	31	228
Вземания от свързани лица	-	-	890	890
Вземания по предоставени заеми	-	-	1 832	1 832
Парични средства	5	-	737	742
Общо финансови активи:	**5**	**197**	**3 490**	**3 692**
Финансови пасиви				
Задължения към банки	-	103	397	500
Задължения към доставчици	-	24	72	96
Финансов лизинг	96	-	-	96
Общо финансови пасиви:	**96**	127	**469**	**692**

Валутен анализ	в EUR	в USD	в български лева	Общо
31 декември 2014 г.				
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови активи				
Вземания от клиенти	-	211	56	267
Вземания от свързани лица	-	-	881	881
Вземания по предоставени заеми	-	-	1 724	1 724
Парични средства	5	-	212	217
Общо финансови активи:	**5**	**211**	**2 873**	**3 089**

Финансови пасиви

Задължения към банки	-	230	292	522
Задължения към доставчици	-	21	113	134
Финансов лизинг	125	-	-	125
Общо финансови пасиви:	**125**	251	**405**	**781**

Ценови риск

Дружеството е изложено на ценови риск от изменение на цените на основните си суровини, стоки, материали. Дружеството не е изложено на съществен риск от негативни промени в цените на другите стоки, обект на неговите операции,защото те са специфични и за определен кръг клиенти или доставчици, при които има установени процедури за периодично актуализиране спрямо промените на пазара.

Лихвен риск

Дружеството е потенциално изложено на риск на паричния поток, дължащ се на промени в лихвените равнища, тъй като част от представените в баланса финансови инструменти са договорени с лихвени равнища, които се формират от надбавка към променлива база (например едноседмичен Софибор и тримесечен EURIBOR).

Финансовите инструменти, които потенциално излагат Дружеството на лихвен риск, са банковите кредити, финансовият лизинг, както и предоставените заеми.

Ръководството на Дружеството текущо наблюдава и анализира неговата експозиция спрямо промените в лихвените равнища, като се разработват различни сценарии на рефинансиране, подновяване на съществуващи позиции и алтернативно финансиране.

Профилът на лихвените финасови инструменти към 31 декември 2015 година и 2014 година е следния:

Финансови активи **31.12.2015 г.**	с променлив лихвен процент хил. лв.	с фиксиран лихвен процент хил. лв.	Безлихвени хил. лв.	Общо хил. лв.
Вземания от клиенти	-	-	228	228
Вземания от свързани лица	-	-	890	890
Вземания по предоставени заеми	-	1 832	-	1 832
Парични средства	-	-	742	742
Общо финансови активи	**-**	**1 832**	**1 860**	**3 692**

Финансови пасиви **31.12.2015 г.**	с променли в лихвен процент хил. лв.	с фиксира н лихвен процент хил. лв.	Безлихвен и хил. лв.	Общо хил. лв.
Задължения към банки	500	-	-	500
Задължения към доставчици	-	-	96	96
Финансов лизинг	96	-	-	96
Общо финансови пасиви	**596**	-	**96**	**692**

Финансови активи **31.12.2014 г.**	с променлив лихвен процент хил. лв.	с фиксиран лихвен процент хил. лв.	Безлихвен и хил. лв.	Общо хил. лв.
Вземания от клиенти	-	-	267	267
Вземания от свързани лица	-	-	881	881
Вземания по предоставени заеми	-	1 724	-	1 724
Парични средства	-	-	217	217
Общо финансови активи	**-**	**1 724**	**1 365**	**3 089**

Финансови пасиви **31.12.2014 г.**	с променли в лихвен процент хил. лв.	с фиксиран лихвен процент хил. лв.	Безлихвен и хил. лв.	Общо хил. лв.
Задължения към банки	522	-	-	522
Задължения към доставчици	-	-	134	134
Финансов лизинг	125	-	-	125
Общо финансови пасиви	**647**	-	**134**	**781**

Кредитен риск

Финансовите активи, които потенциално излагат Дружеството на кредитен риск,са предимно вземания по продажби. Дружеството е изложено на кредитен риск в случай, че клиенти не изплатят своите задължения и Дружеството понесе финансова загуба. Политиката на ръководството в тази област е насочена към продажби на